

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

O obrezovanji trt.

Trte obrezujemo vsako leto. Skorej bi človek vprašal, zakaj jih pa obrezujemo? Odgovor na to je sledeči: trte obrezujemo za to, ker sicer ne rodijo. Neobrezana trta rodi namreč prvo leto ko jo neobrezano pustimo, prav močno. Drugo leto rodi že veliko manj, tretje že skorej nič, ali pa kar čisto nič.

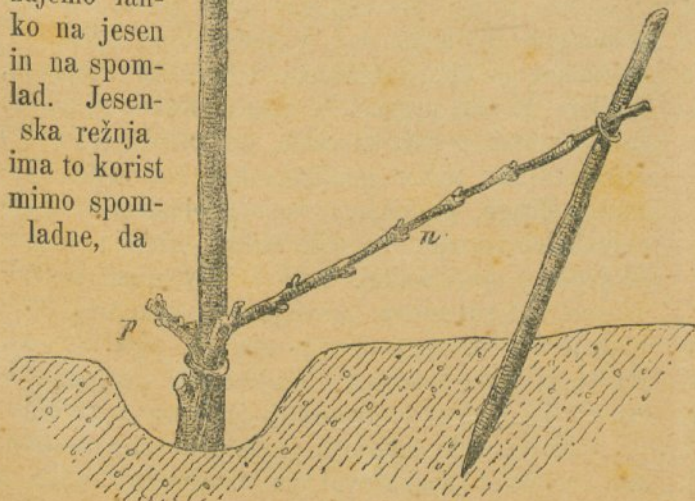
Kaj da je temu vzrok, nočemo še le razpravljati. Čemu tudi?

Trte obrezujemo lahko na jesen in na spomlad. Jesenska reznja ima to korist mimo spomladne, da

Na Dolenjskem imamo sploh previsoke trte. To je vzrok, da nam grozdje, posebno bolj pozno zorečih vrst, nič kaj dobro noče dozoreti. To je pa tudi vzrok, da potrebujemo jako močnega, to je debelega in dolzega kolja, in ne manj pa tudi dostikrat vzrok, da trte pozebajo, debela se razpokavajo. Na Dolenjskem bi morali imeti same v starem lesu prav nizke trte, kakor jih imajo po celem Ogerskem, razvun na Sedmograškem, po celem Niževavstrijskem itd.

Mladi trtni les, katerega vsako leto ob reznji puščamo, pa le potem dosega svoj namen, ako je tako izvoljen, da si zagotovimo na jedni strani letino teko-

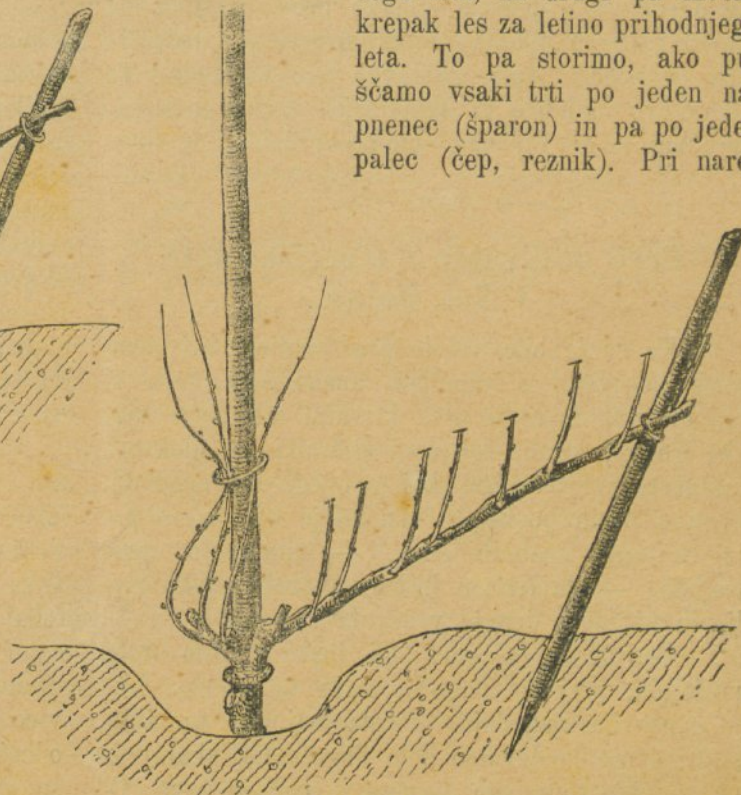
čega leta, na drugi pa močan krepak les za letino prihodnjega leta. To pa storimo, ako puščamo vsaki trti po jeden napnec (šparon) in pa po jeden palec (čep, reznik). Pri nare-

Podoba št. 1.

trte veliko močnejše poženejo, močnejše rastejo. Toda na jesen že obrezujejo trte večinoma le po južnih vinorodnih deželah, kakor v Vipavi, na Primorskem, v Istri itd. Na spomlad obrezujejo jih pa v severnih. Čisto nič napačno bi pa ne bilo, ako bi jih obrezovali tudi v severnih vinorodnih deželah, kakor pri nas na Dolenjskem itd. že na jesen, mesto na spomlad.

Kako naj se pa trte obrezujejo? Tako, da

Podoba št. 2.

zovanji napnencev vidi se na Dolenjskem skorej, kjer se hoče, ta velika napaka, da se puščajo

tudi na starem lesu. Toda ti so, razven pri nekaterih sortah (kakor pri Lipni) nerodoviti. Gotovo rodoviti so napnenci le tedaj pri vseh sortah sploh, ako rasejo na dvoletnem, ne pa na starejšem lesu. Pri narezovanju palcev je pa po Dolenjskem ta splošna napačna navada, da jih puščajo nad napnenci namesto pod njimi. Ker je palec v prvi namenjen, da se pridobi krepek les (mladje) za bodoče leto, zamore biti nameščen tudi na starejšem in ne le na dvoletnem lesu. Vedno najboljše pa je, ako je tudi palec na dvoletnem lesu, da daje les in grozdje h kratu. Samo o sebi se pa razume, da ne kaže slabotnim trtam narezovati napnence ampak le močnim. Slabotnim trtam pušča se le po jeden palec, ta pa ako je le mogoče, na dvoletnem lesu. Dolenjskim razmeram popolnoma pravilno obrezano ter tudi povezano trto kaže nam podoba št. 1. Črka *p* zaznamuje palec dveh do treh oces, črka *n* pa napnence 8 do 10 oces.

Da si pa na palcu tem gotovejše močan les za bodoče leto zagotovimo, storimo kaj prav, ako ob času tikoma pred cvetjem trte pravilno omandamo. Pravilno omandano trto kaže podoba št. 2. Na palcu rasteče tri pognanke pustimo rasti, ter jih privežemo k glavnemu kolu. Na napnencu rasteče pognanke odmandamo popolnoma, ako nimajo nič zaroda na sebi. Tiste pognanke, kateri imajo zarod, skrajšamo pa nad tretjem listom, rastečem nad najvišjem zarodom.

V sledečem letu, to je drugo spomlad odreže se odsluživi napnence gladko proč, iz treh na palcu rastečih mladik se pa napravi nov palec in nov napnence. Tako se ravna leto za letom. To je gotovo najlepša in najumnejša reznja trt, katere naj bi se Dolenjci sploh poprijeli. —c.

Prve poskušnje z ameriško trto v Vel. Dolini.

Ko se je bilo začelo pred malimi leti sem-tertje poskušati s sajenjem ameriškega trsa, ki naj bi rešil naše še pred kratkim tako lepe vinske gorice, kljub nesrečni zatiralki — filokseri, takrat res ni bilo čuti kaj veselega in spodbudnega o prvih poskusih. Tu se je prišla le polovica onih drobnih šibic, — tam celó samo tretjina, — da od sto in sto po strokovnjaku cepljenih ni zopet drugje vspevala niti jedna.

Res slabo tolažilo! Ali ipak je bilo treba poskusiti, prej ko mogoče, zlasti tu pri nas, kjer je grozovita razjedalka začela najprvo razsajati, sedaj svoje uničevalno delo dogotavlja skorej že na zadnjih koreninah starega domačega trsa. Od druge strani je pa tudi znano, da na Francoskem, v tej izborni vinski deželi, poznajo dandanes le malo drugačnih vinogradov, razven po ameriški

trti izrejenih. In vendar se tamkaj pridela še vedno dokaj izvrstnega vina. Toraj tako nevspešna rastlina ameriški trs ne more biti!

Nekako sredi majnika, l. 1888, torej ne še pred dvema letoma, naredimo s sajenjem amerikanke prvi poskus. Okrog 1000 reznic iz državne trsnice Kostanjeviške posadimo na njivo proti jugu ležečo, koja je bila ravno prej dobro pognojena, preorana, ter pripravljena za sajenje živinske pese. Zemlja tukaj je čvrsta, bolj slinova, ter nekoliko z laporom pomešana ilovica. Ob napeti vrvici naredili smo primerno globoke jarke, po en meter vsak sebi. Ko je prejšnji dan dobro bil primočil dež, sadili smo v lepi vlagi, uprav kakor zeljne sadike. Za slučaj, ko bi se vse ne prijele, sadilo se je nekoliko gošče, t. j. po 30 cm narazen. Zagrinj se je prav čvrsto zahodil, da bi suša tako lahko ne dosegla bodočih mladih korenin.

Kakih 40 reznic je bilo za poskušnjo takoj cepljenih. Vse druge so bile necepljene. Izmed cepljenih prišla se jih je tretjina, a necepljene prijele so se večidel vse, le kakih 5 od sto šlo je po zlem. Mladice so hitro rastle, in bile so tudi lepo krepke in močne. One cepljenke, ki se niso prijele s cepom, potirale so iz zemlje, toda čisto slabo, nekoje so se pa tudi kar zgubile. Radi tega se cepljenje reznic ne vidi priporočanja vredno, ker se nerado prime in pri tem pridem pa še vrhu tega ob podlago za cepljenje jednoletnih sadik v zemlji, koje je brezdvoma najbolje.

Vse druge so cepljene bile potem, ko so jedno leto že rastle, t. j. v spomladi l. 1889. V ta namen je bilo v slehnem redu toliko izkopanih, kolikor so bile pregosto vsajene. Kakor mladike, tako krepke so bile korenine, svitlo žolte (rumene) barve, uprav kakor zemlja, v koji so rastle. Nekatere druge, posajene v sicer gnojno, toda rahlo zelenjadno gredo, so bile veliko slabeje ukoreninjene, s črnkastimi, bolj predivnatimi koreninami, in so potem, presajene v vinograd, tudi slabeje rasle, nego one gornje. Iz tega se vidi, da tudi amerikanki najboljše prija slinova in čvrsta, laporno-ilovnata zemlja.

Ko so bile tako one jednoletne trte na njivi, ali recimo v poskuševalnem vinogradu, toliko z izkopavanjem razredjene, da so stale po en meter vsaksebi, bile so pocepljene kar takoj v zemlji. V ta namen so bile odgrnjene do prvih korenin, tukaj po angleškem načinu napošev odrezane, s cepičem, iz domačih trt vzetem, zedinjene, in povezane s tanko vrvico, čez povez pa z redko ilovico zamazane, da se na precepu ne more mozeg odcejati, ter se toliko brže celi rana. Na to pa so bile zopet lepo zagrnjene do jednega samega očesa nad zemljo. Cepiči so se sploh prijeli, in kazali kmalo obal, kakor po družem trsji, da je bila krasota.

Takoj poleg, na jednako gnojno zemljišče posajene so bile tudi one gorej omenjene, koje so bile iz zemlje vzete in v roki cepljene. Te so se tudi prijele večidel, toda odganjale so veliko pozneje, in tudi počasneje. Med tem ko so one kar v zemlji cepljene, poganjale močno, semtertje palec debele mladike, rastle so one druge, o cepljenji iz zemlje vzete, nato pa zopet posajene, — mnogo šibkeje. In med tem, ko so izmed onih prvih rodile nekatere prav lepe, polne in zažete grozde, imela je izmed onih ravno toliko starih, toda presajenih le malokoj kakovi mali, drobni češuljek. Sploh se mora reči, da one prve prekašajo one zadnje vsaj za jedno leto, bodisi v oziru sadu, kakor tudi v oziru mladja.

Tukaj mi gre še nekaj opomniti. Gorej je bilo povedano, da kakih 40 jih je bilo cepljenih odmah prvo leto, še kot reznice, — in teh se je bilo prijelo 13. Le-te toraj so rastle 1889. l. že drugo leto kot cepljenke, in sicer nikedar presajene, vedno na svojem prostoru. Rastle so zato dobro, toda neko bolj metličasto, in ne tako krepko in gladko, kakor one, ki so bile sicer leto pozneje, toda na že vkoreninjeno podlago in kar v zemlji cepljene.

(Konec pr. hodnj.)

Razglas o prodaji modre galice za škropljenje trt proti strupeni rosi (peronosperi.)

Ker se je povsod pokazala modra galica (žveplenokisli baker ali plav vitrijol) za najboljše sredstvo proti strupeni rosi na trtah in ker na drobno kupovana modra galica pride za vinarje predraga, zlasti ako ob veliki potrebi zmanjka tega blaga in mu cena močno poskoči, zato je podpisani odbor ukrenil s pomočjo mu od slavnega deželnega zbora dovoljenega kredita pravočasno nakupiti po nizki ceni modre galice.

Oziraje se na to, ponudi tedaj podpisani odbor vsem naročnikom iz Kranjskega.

1 kgr. modre galice po 33 kr., z za-vojem vred in za družbene ude pa po 31 kr. Naročene množice galice sme vsak porabiti le za svoje vinograde in je odbor uže poskerbel za primerno kontrolo.

Odbor more pa jamčiti le za izvršitev onih naročil, katera mu doidejo do 1. marca t. l. Na druga naročila se bode odbor le toliko oziral, kolikor mu bode dopuščala ostala zaloga.

Ker ima pa podpisani odbor od deželnega zbora pravico, dovoliti ob posebnih slučajih olajšavo pri plačevanju modre galice, zato je v seji svoji 10. t. m. tole ukrenil.

1. Tisti, ki ni v stanu vso ali del naročene galice precej plačati, more to narediti še le po

trgatvi in sicer do 1. decembra t. l., ako prinese od svojega županstva primerno potrdilo, da je glede plačila zanesljiva oseba.

2. Veči in odboru znani naročniki naj stopijo zarad plačilnega obroka neposredno z odborom v dogovor.

3. Glavni odbor ima pravico po trgatvi onim vinarjem, ki so mu dolžni za galico, ter so revni in niso zarad ene ali druge nezgode oziroma uime nič kaj pridra pridelali, en del ali vso kupno vsoto podariti in sicer z ozirom na vsoto, ki bode odboru na razpolaganje.

Opomba: Da bode mogoče vse naročitve na modro galico pravočasno in točno izvršiti, priporoča odbor iz tega vzroka in ker je vozarina izdatno cenejša da družbeni udje galice kolikor možno skupno naroče pri svoji podružnici, vsi drugi, zlasti pa oni ki žele olajšav glede plačilnega obroka, pa zopet skupno po županstvu, in ako to noče, po kaki drugi zaupni osebi.

Glavni odbor c. kr. kmet. družbe kranjske.

V Ljubljani, 10. februvarja 1890.

Ivan Murnik s. r.
predsednik.

Gustav Pirc s. r.
tajnik.

Dolenjski rojaki na delo!

Po večletnem prizadevanju konzorcija (društva), za zgradbo dolenjske železnice, kateremu predseduje — po odstopu g. Jožefa Kušar-ja — državni poslanec g. baron Zvegelj, kakor je pa v obče znano, je pa duša temu težavnemu podjetju, g. ces. svetnik Janez Murnik, — se bode menda vendar-le nekaj doseglo. To za celo Dolenjsko pereče vprašanje se bliža sedaj povoljnjej rešitvi. Gospod ces. svetnik Murnik je bil namreč v pretečenih tednih dvakrat na Dunaji in se je potezal v zvezi z g. baronom Zvegeljnom in državnim poslancem profesor Šukljejem na merodajnih mestih, da bi vlada predložila uže v tem zasedanji državnega zbora zakon o zgradbi dolenjske železnice in tudi sama kolikor mogoče podpirala to podjetje — s tem da seže globoko v žep. Povoljni odgovor, kojega je g. ces. svet. Murnik dobil (vlada bo namreč vzela za tri milijone, mogoče tudi več, delnic) nalaga tudi nam ožjim interesentom sveto dolžnost, da nesebično delajoči podpiramo konzorcij po največji možnosti, kajti le od interesentov je odvisno, ako bode vlada uže sedaj zakon državnemu zboru predložila ali ne. Vlada zahteva namreč — in to popolnoma opravičeno — da interesenti tudi kaj storé, da se doseže ta namen. Vlada pa ne zahteva kaj nemogočega, temveč prepušča dotičnikom, da po možnosti to podjetje podpirajo in sicer s tem:

1. da občine brezplačno prepuste potrebni prostor na srenjskih pašnikih,

2. da iste skrbe, da se bodo za železnico potrebna zemljišča po najnižji ceni kupila (najbolje je, ako občine takoj volijo ožje odbore, ki naj bi potem cenili vrednost zemljišč)

3. da bodo občine na srenjskih tleh nahajajoče se kamenje in pesek brezplačno temu podjetju prepustile, pri posameznih pa toliko vplivale, da bodo pustile kamen in pesek brezplačno kopati.

4. da občine sklenejo nekoliko glavninskih akcij kupiti in za te pobirajo 3—5 let po 2—5 odstotkov na direktne davke in

5. pa da se tudi posamezniki (veleč. gg. duhovniki, grajščaki, premožnejši meščani, tržani in vaščani) zavežejo kupiti ob svojem času po eno ali več delnic, in pa podpirati podjetje z brezplačnim dovažanjem raznega materiala.

Na ta način so zidali na Gorenjem Avstrijskem tako zvano „Kremsthal Localbahn“ na ta način bodo zidali prihodnjo spomlad železnico iz Radgone do Ljutomera, na ta način nameravajo graditi železnico iz Celja do Goštajna (za kar je samo okrajni odbor celjski sklenil kupiti za 40 tisoč gld. delnic) in edino le na ta način je mogoče vendar enkrat dobiti zaželeno in prepotrebno Dolenjsko železnico in rešiti pogina lepo našo Dolenjsko.

Torej bratje „Dolenjci“ na delo! Župani sklicujte takoj občinske seje in naznanite dotične sklepe precej ali pa vsaj do 5. marca t. l. deželnemu odboru v Ljubljano. Zmagoslav.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na **Kranjskem** se čujejo pritožbe, o velikem pomanjkanju in revščini med ljudstvom, zlasti zavoljo lanske slabe letine. Deželne gosposke so že naprosile državne pomoči, a še niso dobile odgovora. Letos morajo res pomagati ljudem država, dežela in dobrotniki, kajti javkanje in tožba je splošna tudi pri nas na Dolenjskem, ko je kmeta na cedilu pustilo vino, sadje in krompir. Naj se še naši poslanci na Dunaji oglasijo!

Na **Štajerskem** so Slovenci izgubili velikega domoljuba in učenega pisatelja slovenskega. Bil je to župnik Davorin Trstenjak v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu, mož, ki je 50 let delal s peresom v roki na čast in slavo slovenskemu imenu. Že ranjkega Bleiweisa je precej v pričetku podpiral z učenimi spisi v njegovih slavnostnih „Novicah“.

Na **Koroškem** se Slovenci še vedno krepko oglašajo, zasnujejo včasih kakšno novo posojilnico ali podružnico sv. Cirila in Metoda, včasih

pa izpregovoré odločno besedo, kako naj vsi Slovenci neprenehoma slovenski jezik in narodnost svojo branimo. Nemci liberalni — se ve da, se jezé radi tega. Izvrstni list „Mir“ bi najraje pokopali. Zadnja številka je bila zaplenjena.

Na **Goriškem** izhajata še vedno dva slovenska lista: „Soča“ in „Nova Soča“, ki se včasih malo skavsata, da imajo slovenski nasprotniki večje veselje, Slovenci pa sitnosti radi njune pisave. Gotovo nam je le v pogubo, ako se bomo kavali med seboj. Menda imamo vendar uže dovolj treh sovražnikov — Nemčurja, Lahona in Madjarona, ali hočemo izrediti še četrtega doma, da bodo kakor mlatiči v „taktu“ mahali po nas?

Državni zbor ima seje od 3. t. m., pa ni še obravnaval posebnih predmetov. Čvrsto se je potegnil za nekega pri sodnijah po nedolžnem obsojenem Slovincu na Štajerskem, češ, naj mu pravosodno ministerstvo pripozna odškodnino, in izdela za bodoče čase postavo, po kateri bodo po nedolžnem obsojeni ljudje dobivali kakovo odškodnino od vlade.

Vlada že izpeljuje sklepe, storjene pri dognanem sporazumljenju med Čehi in Nemci. Na Češkem bodo sodnijski okraji tako vrejeni, da bodo Čehi sami v enem okraju, Nemci pa zopet sami za-se; da se bode potlej pri prvih rabila češčina, pri drugih pa nemščina kot sodnijski jezik. Če bi se na ta način sodnije vredile tudi po Slovenskem, na dobičku bi bili le Slovenci, kakor se govori, da so s to naredbo Nemci na dobičku gori na severju. Potlej bomo Slovenci dosegli, da se ne bode le pri nekaterih sodnijah po Slovenskem v našem jeziku vredovalo, ampak pri vseh. Tako se nam dozdeva, da se pri novomeški okrajni ali mestni sodnji le zavoljo tega nemško uraduje, ker spada tudi 2000 Kočevcev pod to sodnijo. Ali je mar še kakšen drug razlog? Naši poslanci v državnem zboru nič prav ne vedó, kako se bode reč sedaj zasukala. Nekateri mislijo, da nam v korist, drugi pravijo da v škodo. Vsaj vlada ne kaže nič kaj volje, da bi hotela spravo narediti tudi drugod. Trpeli bomo pač še Slovenci!

Čehi napravijo letos deželno razstavo. Deželni zbor je dovolil zanjo 100 tisoč goldinarjev.

Ker so se na **Ogerskem** godili veliki neredi pri volitvah v državni zbor, ki je vendar le nepravilne volitve potrdil, bode v prihodnje sestavila morebiti nova gosposka, ki bode volitve državnih poslancev presojevala. Pa bode menda vendar le po pregovoru: Vrana vrani oči ne izkljuje.

Kaj je novega po širokem svetu?

Sv. Oče so pred nedavnim razposlali po svetu prekrasno okrožnico, ki razjasnuje, kakove dolžnosti imajo katoličani zlasti v današnjih časih, ko preti

sveti veri toliko sovražnikov; odločnost, očitno spoznavanje povsod v zasebnem življenju, pri različnih volitvah itd. — da smo katoličani je zlasti potrebno.

V **Bolgariji** se zopet nekaj kuha zoper kneza Ferdinanda. Major Panica z nekaterimi drugovi se je zarotil zoper njegovo življenje. Srečno pa so prišli zaroti na sled ter tako zabranili grozno zlo. Govori se, da je imela pri tem svojo roko neka ruska stranka, in da so delali uže od mesca septembra. Zasledil je zaroto neki artilerijski častnik.

Italijanski minister je nekako čudno hvalil svojega kralja Humberta, djal je, da se ne loči od predsednikov republik — Tako te sme ljudstvo odstaviti — morda misli minister Krispi, da bodo tudi njegovega kralja kar odstavili, ko ga jim več ne bode treba? Mogoče!

Nemški cesar je priporočil v dveh pismih svojim ministrom, naj se skrbi za delavce. Res potrebno je. Govori se uže dolgo, da se bode sešel v kacem Evropskem mestu — morda v Švici — splošen shod vseh evropskih narodov v obrambo delavcev.

Francozi so pred leti napravili zakon, po katerem so morali deželo zapustiti vsi principi tistih družin, ki so kedaj vladale na Francoskem. Princ Orleanski se zato ni brigal, ampak drzno prestopil mejo ter prišel v Pariz. V stiski so, kaj bi z njim storili. Govori se, da ga bodo kaznovali kot političnega hudodelca.

Piše se nam:

Iz Šmihel-Stopiške občine. — V dan 7. svečana je bila v tej občini volitev odbornikov in njihovih namestnikov. Pri tej priliki pa, kar ne morem zamolčati, je bil zapisnik volilnih mož uže star, ali vsaj po starem narejen; ker marsikateri zemljak ni bil za volilnega moža vpisan če tudi je gospodaril na svojem posestvu uže 10 let in pošteno davke plačeval; pač pa si slišal imena njihovih očetov. Ali so pa še slednji vsi med živimi? — Pa tudi imena drugih smo pogrešali, kateri imajo volilno pravico. Zakaj je pač to bilo, ne vem. — Mislim, da bo v drugič zapisnik pač prav sestavljen. Saj morajo županstvu takó znani biti večinoma vsi občani, seosebno še oni, kateri morajo ženitninsko pristojbino plačati. — Odbornikom pa še to, da naj bodo pri volitvi župana „možje na svojem mestu“, ter naj volijo neodvisnega, poštenega Slovenca! —

Iz Dobernič. — Dne 3. februarja je zapustil našo župnijo gospod župnik Ivan Karlin, ki je nad deset let tukaj pastiroval. Gospod je bil vzoren duhovnik in zgleden ekonom. V popravo in zalšanje cerkve je nabral in porabil do 3000

gld. in to tako, da ni nikoli ubozega kmeta občutljivo zadelo. V tem času največ sam, je vendar pri obilnem drugem poslu šolo prav pridno obiskoval, ter slednjič pred odhodom šolski knjižnici 73 raznih knjig podaril, za kar mu bodi najtopleja zahvala. Za vse dobro vneti gospod je imel vselej in povsod najblaži namen, kar mu morebiti le nekateri nehvaležni kratkovideži priznati nočejo. Pri ginljivem poslovesu dne 2. februarja niti eno oko po cerkvi ni ostalo suho. Ostani mu blag spomin!

Iz Gribelj. — 28. jan. smo tukaj k večnemu počitku spremili blagega mladeniča tukajšnjega učitelja gosp. Petra Kambiča, ki je 25. januarja ob 12 uri po noči po dolgi mučni prsni bolezni previden s svetimi Zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal. Pokojnik je bil še le v 21. letu. Rojen na Krasincu Podzemeljske fare od priprostitih pa zelo spoštovanih kmečkih starišev. Šolal se je v domači šoli, potem v Črnomlji, Novem Mestu in kot pripravnik v Ljubljani. Bolezen si je nakopal še kot dijak. Služboval je le od 1. sept. 1889 in sicer v mesecu septembru in oktobru kot suplent na dvorazrednici v Podzemlji in od 1. nov. kot učitelj na enorazrednici v Gribljah. — Napadla ga je pa bolezen že 4. oktobra, tako da je moral podučevanje pustiti. Učil je le še nekoliko dni v decembru, dokler ga bolezen ni položila na smrtno posteljo. Terpel je veliko, pa tako voljno, da se je bilo kar čuditi. — Sam je rekel, nikoli nič ne tožim in ne zdihujem, le kadar mi je prav hudo pa zamižim. Rad bi živel, pa se tudi ne bojim umreti — le moja mamica se mi smilijo, za nje bi rad skrbel na njih stare dni. Bil je pokojnik res blag mladenič — ves vnet za svoj stan in svoj narod — trden značaj, pohleven in tacega obnašanja, da se je vsacemu takoj priljubil. Pogreb je bil res veličasten, kakor je za tak mali kraj le mogoče. Prišlo je 12 gospodov učiteljev in 4 gosp. učiteljice — preč. gosp. župnik Adlešički Ivan Šašel, več druge gospode, šol. mladina iz Podzemlja in Gribelj in toliko ogromno število ljudstva, da ga je bilo gotovo za dve naši cerkvi. Naj v miru počiva dobri Peter in večna luč naj mu sveti!

Domače vesti.

(Premembe pri uradnikih.) G. okrajni glavar markiz Gozani gre iz Črnomlje v Postojno; v Črnomelj pa pride na njegovo mesto vladni tajnik g. dr. Hinterlechner iz Ljubljane. G. dr. Lud. Toman, vladni tajnik in voditelj glavarstva v Kočevji, ostane kot okrajni glavar v Kočevji. G. sodnik J. Jezernik gre iz Loža v Ljutomer na Štajersko, na njegovo mesto je kot sodnik imenovan mokronoški adjunkt

g. Fr. Mikuš, kot adjunkt v Mokronogu pa g. dr. Adolf Rožanc.

(G. notar Schönwetter) pride iz Tržiča v Radeče.

(Naša „Narodna čitalnica“ in „Dol. Sokol“) priredita dne 18. februarja 1890 veliko maškarado v prostorih „Narodnega doma“. Priprave oskrbljuje že z vso marljivostjo poseben odbor. Kakor slišimo, nameravajo postaviti v sredi okrašene dvorane Eiffelov stolp, in okoli njega se bo uprizorila Pariška razstava. Ker je zanimanje za ta ples od vseh strani jako živahno, se nam je nadejati prav lepega večera.

(Gospodičina Antonija Pajničeva) v Novem mestu poslala je „Podpornemu društvu za slovenske velikošolce na Dunaji“ petdeset gol dinarjev kot čisti dohodek gledališčne predstave, prirejene na korist imenovanemu društvu. Iskrena bodi hvala vsem, ki so k tako lepemu gmotnemu vspehu kaj pripomogli.

(Vodnikova svečanost), katera se je vršila dne 1. februarja v „Narodnem domu“, bila je dobro obiskana. Točke sporeda niso povsem zaželeno izpale, a vzrok temu je iskati v boleznih hripi, katera je isti čas naše gg. pevce zelo nadlegovala, kar je posebno tenoriste zadelo. Gospodičine so se odlikovale v „Bučelarju“, žal, da je moral izostati ženski četverpesev radi hripavosti; hvaležni pa smo gosp. prof. St. za lepo nadomestitev; namreč v bariton samospěvu „Lastovici“, katerega je krasno predaval — Po sporedu vršil se je v istini sijajni ples, kar mimogrede lahko z gotovostjo poudarjamo, da je Vodnikova slavnost najlepša predpusna veselica v Rudolfovem, prvo četorko plesalo je okoli 40 parov. Odbor pa je vsem ugodil, dame so dobile lične plesne rede, ter lepe „kotilonske rede“, s katerimi so odlikovale marljive plesalce istega večera.

(Deželni odbor kranjski) je dovolil podporo Kostanjeviški podružnici, da naredi še peti poskusni ameriški vinograd, in sicer v Čateži, Novomeški pa za dva taka vinograda.

(Slovesnost.) Danes se slovesno otvori in blagoslovi nova Franc-Jožefova šola in nova šolska zastava v Črnomlju s sledečim sporedom: 1. Streljanje s topi in zvonjenje ob 5. uri zjutraj. 2. Ob 3/4 9 pada se šolska mladež iz starega šolskega poslopja v spremstvu učiteljstva, krajnega in c. kr. okr. šol. sveta, ter občinskih zastopov in šolskih prijateljev v cerkev. 3. Poklic sv. Duha in potem blagoslovljenje nove šolske zastave s kratkim govorom. 4. Slovesna sv. maša, pri kateri poje šolska mladež. 5. Blagoslovljenje nove šole. 6. Predsednik c. kr. okr. šol. sveta izroči v primernem govoru krajnemu šolskemu svetu ključ šolskega poslopja. 7. Nagovor c. kr. okr. šolskega nadzornika šolski mladini. 8. Nagovor

učenca. 9. Cesarska pesem. 10. Šolska mladež pada se v šolske sobe, kjer se vrši slovesni sklep prve polovice šolskega leta. V spomin te svečanosti razdelé se spominske knjižice.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda) v Krškem je imela 6. febr. svoj občni zbor pod predsedništvom preč. g. dr. Sterbenca, ki se je med drugim spominjal pokojnih ustanovnikov: Ripšl-a in Jazbec-a. V odbor so bili voljeni gg.: Dr. Strbenc, (predsednik), dr. Mencinger (podpredsednik), dr. Romih (tajnik) in F. Crnovšek (blagajnik). K družbi je kot ustanovnik pristopil na novo č. g. kaplan Grivec z doneskom 10 gld., kot letnik preč. g. župnik Ogrin in g. predsednik je na novo podaril podružnici 5 gld. Hvala lepa vsem!

(Nepoznan tat) je ukradl zvečer med 26. in 27. januarjem dva konja pri J. Gorjupu pod žalcstno goro pri Mokronogu, ko so ravno vsi domači sv. rožni venec molili.

(Prvi slovenski popis fizikalnih aparatov) s 131 podobami, cerami in z navodom, kako jih rabiti sestavil je dr. T. Romih, meščanski učitelj na Krškem, zložila pa dobro znana tiskarica dr. Houdek in Hervert v Pragi. Omenjena tiskarica ima lastno tovarno za fizikalne aparate in geom. modele, ki so jako dobro izdelani ter se dobe po nizki ceni. Mala zbirka s 25 aparati za ljudske šole stane le 10 gld., večja pa s 40 aparati 20 gld. Navod je prav natančen, obsegajoč 36 strani, ki nadomešča malo eksperimentalno fiziko, dobi se zastonj pri napominani tiskarici ali pa pri g. Romihu na Krškem.

O dolenski železnici.

(Po sklepu lista.)

Danes je bil v Rudolfovem shod interesentov dolenske železnice, h kateremu je prišlo nad 100 različnih oseb iz mesta in okolice. Na shodu je državni poslanec gosp. Šuklje pojasnil celo vprašanje. Ker država z czirom na položaj in na ogromno svoto drugih državnih stroškov ne more sama železnice zgraditi, osnoval se je konsorcij t. j. društvo, ki namerava zgradbo železnice na ta način izvesti, da bode izdajalo delnice dvojne vrste, namreč glavinske in prioritetne (prednostne) delnice, in po delnicah nabralo za zgradbo železnice potrebno svoto, ki znaša blizu 10 milijonov gold, za obe črti na Novo mesto, Stražo in na Kočevje. Prioritetnih delnic je lahko spečati, ker se čisti dobiček od železnice porabi najprej za pokritje zagotovljenih obresti od prioritetnih delnic, kar pa še potem ostane, razdeli se kot dividenda na ostale glavinske delnice. Zato je težje delnice zadnje vrste razprodati. Da se pa vendar podjetje omogoči, je deželni zbor kranjske dežele sklenil za pol milijona gld. glavinskih delnic kupiti, tudi trgovinski minister je obljubil predložiti še to leto državnemu zboru načrt postave gledé dolenske železnice. Država bode pripomogla k tej nam Dolenjcem tako potrebni železnici z doneskom več milijonov, zahtevati pa mora vsled

zakona o zgradbi lokalnih železnic, da tudi občine, po katerih je železnica merjena, in prebivalci, ki bodo v prvi vrsti od železnice dobiček imeli, kaj storé v ta namen. Sicer se pa le toliko zahteva, kolikor žrtvovati je vsaki občini in vsacemu vdeležencu lahko mogoče. (Glej v začetku 4 strani tega lista navedenih 5 točk.)

Nobeno občino ne bi težilo, če vse te točke sprejme. Kajti dva ali tri krajecarje od goldinarja doklade skozi tri ali več let zadostuje za nakup ene ali dveh glavninskih delnic, in ako bi tudi te delnice prva leta ne nesle obresti, je vendar gotovo, da se bode kasneje dobro obrestovale in da bodo več vredne ko hranilne vloge; toraj za to naloženi denar ni zgubljen temveč za občino prihranjen.

Vse druge točke pa občinarji ne bodo čutili. Z ozirom na to pojasnilo, naznanil je mestni župan Dr. Poznik, da je mestna občina sklenila porabiti 8000 gld. za nakup glavninskih delnic in brezplačno odstopiti za zgradbo potrebnih tal in tvarine. Pa tudi drugi interese so precej podpisali znamenite svote na pr. gg.: Schiebel 2000 gld., g. Dr. Papež 1000 gld., prošt Urh 200 gld., župan Dr. Poznik 500 gld., Rohrman V. 500 gld. in cela vrsta drugih po 200 in 100 gld., tako da je zdaj že znamenita svota zagotovljena. Tri splošnem navdušenji, katero je zavladalo za to železnico po Dolenjskem pričakovati je gotovo, da se bodo prispevki izdatno pomnožili. Dolenec se čedalje bolj zaveda svoje lastne sile in ta zavest bode rodila preporod Dolenjski.

Imena vseh onih, kateri so kaj podpisali za dolenjsko železnico, prijavijo se v prihodnji številki.

Listnica uredništva.

Več važnejših spisov, za ktere smo gg. dopisnikom hvaležni, nismo mogli zaradi pomanjkanja prostora sprejeti. Tedaj prihodnjič.

Žitna cena v Novem Mestu 10. februarja 1890.

Domače pšenice mernik 2 gld. 30 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 60 kr., Soršice 1 gld. 95 kr., Rži 1 gld. 80 kr., Ječmena 1 gld. 60 kr., Ajde 1 gld. 10 kr., Oysa 95 kr., Krompirja 1 gld. — kr.

Loterijske srečke.

Gradec	1. februarja	21	2	44	89	50
Trst	8. "	73	89	14	87	51

Prodaja posestva!

Grajščina Vina gorica pri Trebnem na Kranjskem je s gospodarskimi poslopji z vsem gospodarskim orodjem, 7 orali travnikov, 10 oralov njiv, 3 orale gozda, 1 oral vrta, vsega vkup 21 oralov naprodaj ali pa se da na več let v najem. Več pové lastnik grajščine Vinagorica. [25—1]

Išče se

postiljon.

Kje, pove vredništvo „Dol. Novic“.

[18]

Učence,

kateri je 14 let star ter dovršil najmanj štiri razrede, govori slovensko in nemško, se sprejme v poduk pri Friderik Skušek-u, kupčevalcu z mešanim blagom in dež. pridelki v Metliki. [16—2]

ZAHVALA.

Za milo sočutje v bolezni in ob smrti našega iskreno ljubljenega očeta, oziroma starega očeta in deda, gospoda

Jakop Kastelic-a,

umirovljenega sluga c. kr. davčnega urada,

kateri je 8. svečana ob 4. uri popoldne po dolgi in mučni bolezni, prejemši sv. zakramente umirajočih, 81 let star v Gospodu zaspal, izrekamo preč. duhovščini in p. n. gg. uradnikom, sl. požarni brambini in sl. meščanski godbi ter mestnemu občinstvu za mnogobrojno spremstvo najtoplejšo zahvalo.

RUDOLFOVO, 12. svečana 1890.

[54]

Žalujoči zaostali.

Štev. 454.

Öklic.

[31—1]

C. kr. okrajno sodišče v Trebnju naznanja, da bodejo dne 10. marca, in po potrebi 11. marca 1890 od 10. ure dopoldne naprej na Dobravi pri Trebnju trije gruntje spadajoči v zapuščino dne 19. junija 1888 vmerlega Matija Radelj-na brez gospodarskega orodja in sicer:

pod vložn. štv. 62 k. ob. Češnovk cenjen na 3270 gl.

" " " 63 " " " " " 2180 "

" " " 64 " " " " " 2815 "

potom prostovoljne dražbe prodajali

Dražbeniki imajo položiti 10% vadij cenitvene vrednosti.

Drugi pogoji leže tusodno na ogled.

C. kr. okrajno sodišče v Trebnju, dne 31. jan. 1890.

Ne kupujte od nepoznanih in nezanesljivih prodajalcev semena!

Pripetilo se je že večkrat, da je kmetovalec, kateri je že komaj košnje pričakoval, dobil namesto lepe detele, le rumene rože brez vsake vrednosti.

Na to priporočam jaz še o pravem času svojim prijateljem in znancem različna semena: Detel, trav itd. z naj manj 95 procentov kaljivosti, brez vsakih smeti in mreže. Smem reči, da vsaki, kdor je pri meni semena kupoval, se je gotovo vedno košnje razveselil, ker vedno sem se potrudil čiste in kaljive semena preskrbovati. Imam tudi lepo različno zalogo železnine, močnih podplatov, čvrstega usnja itd.; tudi za te robe svoje prijatelje in znance kupovat vabim. Zagotavljam pošteno postrežbo s primerno ceno.

ČRNOMELJ, dné 13. februarja 1890.

[26—1]

Franc Šušteršič, trgovec.

„DOM in SVET“

zabaven in poučen list.

Izhaja jedenkrat na mesec na dveh polah.

Velja za celo leto 2 gld., za pol leta 1 gld.

Naroča se v Ljubljani pri opravištvu.

RAZGLAS.

Občni zbor

perve dolenjske posojilnice, registrirane zadruga z neomejenim poroštvom v Metliki

izkliče se s tem

na 16. februarja 1890 dopoldne ob 9. uri v pisarno mestne občine Metliške.

Dnevni red občnega zbora:

1. Nagovor ravnatelja.
2. Poročilo blagajnika.
3. Poročilo nadzorstvenega odbora.
4. Potrjenje računa za leto 1889.
5. Predlog bilance za leto 1889.
6. Volitev ravnateljstva in nadzorništva.
7. Predlogi društvenikov.

Janez Kapelle l. r.

Bilanca

konec leta 1889 je sledeča:

Tak. broj	Imetje	gold.	kr.	Tak. broj	Dolgovi	gold.	kr.
1	Gotovine konec leta 1889	2769	26	1	537 deležev po 18 gold.	9666	—
2	Posojilna posestva . . .	82299	19	2	Rezervni fond	3089	03
3	Posojilna menjica . . .	164948	34	3	Hranilne vloge	233096	94
4	Zaostale obresti	595	88	4	Za l. 1890 sprejete obresti	2082	26
5	Inventar	30	—	5	Čisti dobiček	2703	44
	Skupaj .	250637	67		Skupaj .	250637	67

Ravnateljstvo prve dolenjske posojilnice v Metliki,
dne 31. decembra 1889.

Anton Prosenik l. r.,
blagajnik.

Ferdinand Salloker l. r.,
ravnatelj.

Janez Požek l. r.,
kontrolor.

Leopold Gangl l. r.,
odbornik.

Franc Jutraž l. r.,
odbornik.

Da je ta bilanca in ves račun za leto 1889 revidiran in da resnično, kakor je sestavljen, tako tudi obstoji, potrjamo nadzorniki:

Franc Furlan l. r.,

Janez Kapelle l. r.,

Leopold Fleischmann l. r.,

Anton Terček l. r.,

Marko Pezdirc l. r.,

Franc Trampuš l. r.,

Franc Schönbrun l. r.

Metlika, dne 26. januarja 1890.

[23]

100 mernikov finega lepega krompirja za seme

in

30 hektol. slivovke I. vrste

po 60 kr. se prodaja na posestvu Kot pri Mirni.

[32—1]

Ferdinand Dolar.

Podpisani se priporočajo slavn. občinstvu za izdelovnanje civilnih oblek, posebno gg. c. kr. uradnikom za elegantne, natanjko po predpisu zahtevane

uradniške uniforme,

katere izdelujem solidno in po nizkih cenah.

Se spoštovanjem

Viktor Niefergall,

krojaški mojster.

[17—2]

V Črnomlju v sredini trga, na najbolj pripravnem prostoru ležeča **prodajalnica**

z vso opravo in z skladiščem, se pod ugodnimi pogoji takoj v najem odda. Ponudbe naj se pošljejo Mariji Plesec v Črnomlju h. št. 9. [21]

Min s štirimi tečaji v najboljšem stanju, in pol orala nje zraven pri Ozli poleg ceste, je za 4000 gld. na prodaj, in se počaka za 3000 gld. po pogodbi za 6 let ali pa se da tudi v najem. — Kdor želi mlin kupiti, naj se obrne na gosp. Miko Čulig & Jože Lončarič na Pollici pošta Ozel, Hrovaško. [28]

star 14—15 let, ki se želi pošteno kleparskega in k temu spadajočega dela dobro izučiti, sprejme ga takoj Matej Oblak, kleparski mojster na Vrhniki.

11 mesecev starega bika, prvega plemena, prav lepe postave, dobre izreje in sive barve, ima na prodaj Jure Simončič v Bol-drežu št. 6 pošta Metlika. [33]

Zagmešter v svoji stroki dobro izurjen, dobi takoj dobro službo. Ponudbe sprejema pod naslovom: Žaga št. 1 uredništvo Dol. Novic. [27]

Travnik,

na katerem se čez 60 centov suhe krme nakosi, je na prodaj. Natančneje se izve v Rosinatovem gradu v Kandiji. [24—1]

Oznanilo.

Posojilnica v Črnomlju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, imela bode svoj redni občni zbor

dne 2. marca t. i. ob 3. uri popoldne v Črnomlju in sicer v posojilnični sobi z naslednim dnevnim redom:

1. Poročilo ravnatelja o delovanju posojilnice.
2. Predlog računa za 1889, nasveti in sklep o razdelitvi čistega dobička.
3. Volitev načelnstva in pregledovalcev računa za prihodno dveletno dobo.
4. Nasveti.

K vdeležitvi vse društvenike vljudno vabi
[29—1]

Načelnstvo.